

Een sterke man... (2)

Mijn studie heb ik gedaan tijdens de woelige jaren zestig. Het was een vrijgevochten bende, ik geef het met veel napret toe. 'Julie leefden als beesten!', zegt mijn oudste zoon minachtend als op tv tipjes van de jaren-zestig-sluier worden opgelicht. Ja, het viel niet mee. Om met Fokke en Sukke te spreken: 'Vrije seks? Niks vrije seks, je móést!!' In plaats van frisse T-shirtjes droegen meisjes niet zelden een Perzisch tapijtje en de douchecultuur van deze dagen was nog niet uitgevonden. Het was dan ook niet verwonderlijk dat je zo nu en dan tijdens het tandenpoetsen een uitheems soort uitslag op je torso waarnam. Op een avond zag het eruit of ik de Bolletjestrui had gewonnen. Hypochonder als ik ben, zat ik de dag daarop al in de wachtkamer van de huisarts, die in de volksbuurt waar ik woonde goed bekend stond. Hij was zeer groot, hoewel van Indonesische afkomst. Ik toonde hem mijn torso. Hij kwam het eens van nabij bekijken, vroeg mij een paar keer helemaal rond te draaien en ging daarna weer rustig zitten. 'Daar gaan we het grote boek bijpakken', zei hij en hij haalde uit de royale boekenkast achter zich een soort huidatlas. Hij bladerde, hield het boek van tijd tot tijd vanuit de verte naast mijn lijf om een foto te vergelijken met mijn omstreden vlekken en bladerde dan weer verder. Opeens lichtte zijn gezicht op: 'Dit begint erop te lijken!' Hij stond op en pakte een grote spiegel die hij rechtop op zijn bureau vasthield. Met zijn andere hand hield hij de zojuist gevonden plaat overeind en vroeg: 'Als je het zo bekijkt: vind je dan niet dat het er erg op lijkt?' Ik moest hem gelijk geven. Hij nam het boek weer ter hand en zei: 'Nou, dan gaan we eens kijken hoe het heet en vooral wat je eraan kunt doen.' De naam van de aandoening weet ik niet meer. Maar met één vinger van zijn linkerhand in de tekst de woorden volgend, schreef hij een recept uit dat later wonderen bleek te verrichten. Ik was diep onder de indruk van deze dokter!

Ik praat, omdat zelfs mijn niet meer helemaal koosjere bloed kruipt waar het niet gaan kan, veel met vrienden en familie over huisartsen. Dan valt op hoe tweeslachtig de houding van zowel patiënten als dokters vaak is. Een patiënt met een beetje opleiding vindt dat hij alle beslissingen zelf moet nemen. De huisarts levert, net als internet, informatie en op basis daarvan neemt de patiënt zijn beslissingen. De huisarts moet zich vooral niet met zijn manier van leven bemoeien. En dat geldt eens te meer wanneer die manier van leven ongezonde elementen bevat, zoals roken of te veel drinken. Dat past mooi bij de houding van veel moderne dokters: 'Ik kan niet méér doen dan u informatie geven, en vervolgens is het uw eigen zaak en verantwoordelijkheid wat u daarmee doet.' Een van mijn huisarts-supervisoranten drukte dat als volgt uit: 'Ik mag dan aan de VU studeren, maar ik hoop niet dat u met dat "ik ben mijn broeders hoeder"-gezeur aankomt. Das war einmal...' Andere, vaak wat oudere huisartsen die moeite hebben met de veranderende houding van patiënten, zeggen misnoedig: 'Als ze het zelf allemaal zo goed weten, dan

moeten ze het ook maar zelf uitzoeken.'

Tegelijkertijd laten huisartsen weten dat hun motivatie vermindert wanneer patiënten foute beslissingen blijken te nemen of zich te veel laten beïnvloeden door de optimistische kijk op 'wat ze allemaal kunnen tegenwoordig'. En patiënten blijken het de dokter achteraf kwalijk te nemen wanneer deze niet gewaarschuwd heeft voor gevolgen die hij had kunnen voorzien. Maar ja, die mocht zich immers niet met hun leven bemoeien?

Huisartsen hebben als generalisten een schat aan ervaring over de manier waarop veel klachten verlopen, over de rendementen van verwijzingen naar specialisten, over de risico's van terughoudendheid én van ingrijpen. Die ervaring hoort óók bij de informatie die de huisarts zou moeten geven. Tijdens mijn observaties van tientallen huisartsen bleek het meeste effect uit te gaan van zinnigjes als: 'Ja, ik kan u niet tegenhouden, maar ik zou het zelf nooit laten doen...', of: 'Daar heb ik eerlijk gezegd alleen maar ellende van gezien...', of: 'Dat zou ik u niet kunnen zeggen, en geen enkele andere dokter ook. Want dat weten we gewoon (nog) niet.'

Naar mijn mening willen patiënten vooral alles zelf beslissen wanneer zij hun huisarts ervaren als afstandelijk. De huisarts die er blijk van geeft dat zijn kennis (of opzoekvermogen; zie de huisarts uit de inleiding) op peil is, dat hij daadwerkelijk luistert naar wat de patiënt bezighoudt en dat hij zijn eigen ervaringen ten dienste wil stellen van de patiënt, is de sterke man of vrouw waar mensen naar zoeken. Ik heb nog geen enkele patiënt meegemaakt die bij zó'n sterke huisarts ingewikkeld ging doen over wie nou wat te beslissen heeft.

Hans van der Voort
hvdvoort@knmg.nl